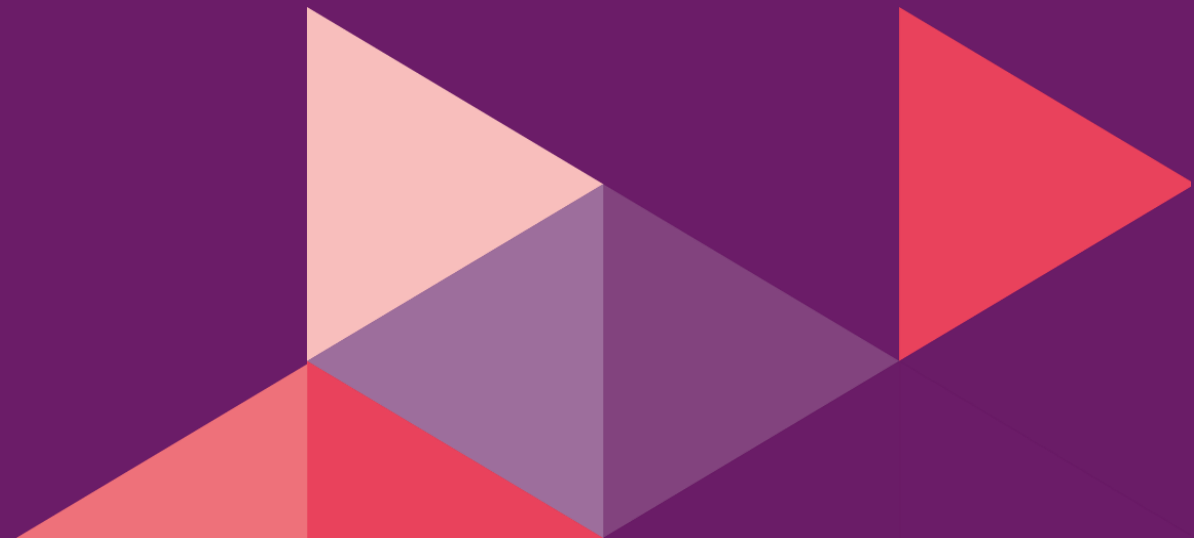

Å lære å lese og skrive

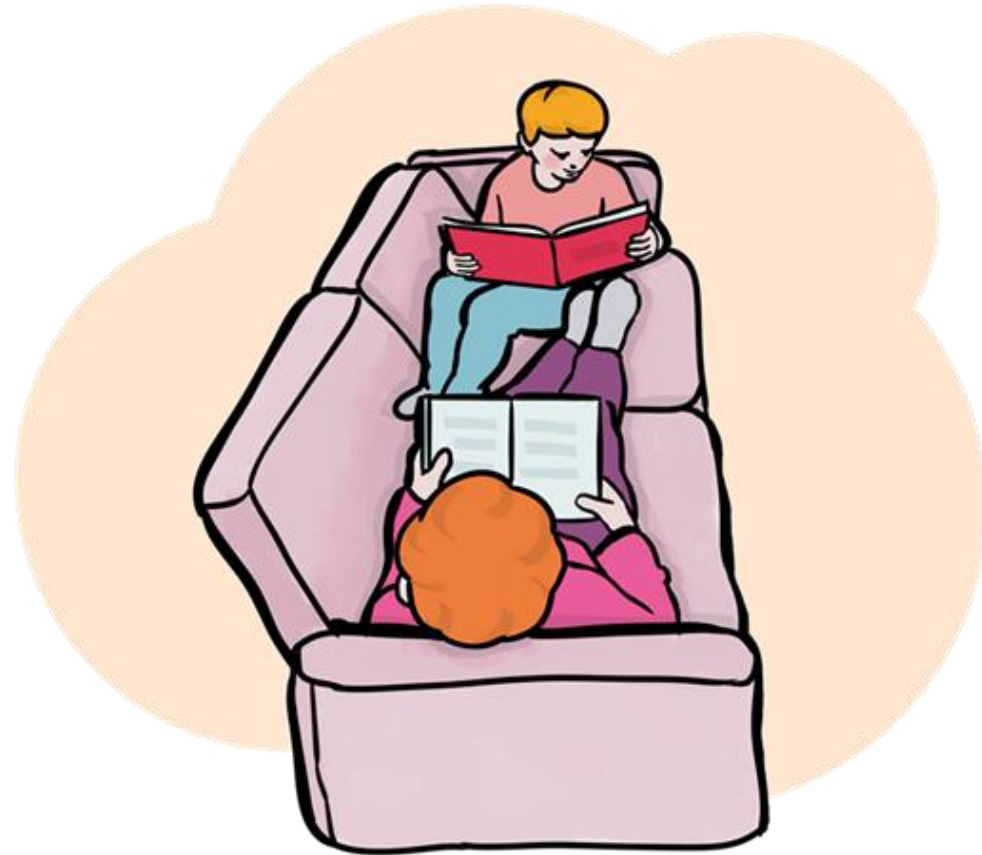

The simple view of reading

LESING =
AVKODING X FORSTÅELSE

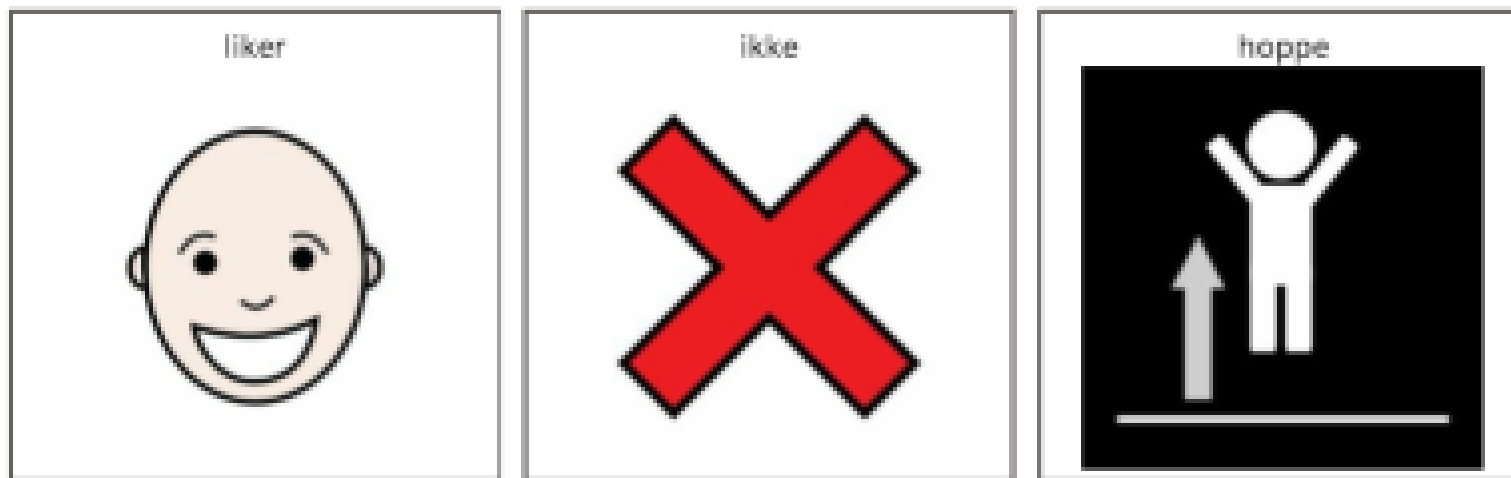
(M + M)

Gough og Tunmer, 1986

Bruk av grafiske symboler

- Forsiktig i lese/skriveopplæringen
- Symboler viktig i kommunikasjon, planlegging og forberedelse
- Bilder støtter innholdet i det som står i teksten

Fonologisk bevissthet

Utfordrende for personer med behov for ASK – snakk om det
Behov for tilpassing

- Lydleker, rim og rytme
- Lydstøtte i arbeid med bokstaver og staving – (tastatur og stemme)
- Elev og lærer i dialog

Skriftspråket

Bokstav/lyd-kunnskap

Oppmuntre til skriving

Lærer modellerer ferdigheter

Mange muligheter til læring

Repetisjon med variasjon

Ordgjenkjenning (ordbank, ordlister, kjernevokabular, stavemønster)

Lese bøker

Betydelig påvirkning på kunnskap om skriftspråk, (språkstimulerende, støtter språkstruktur og grammatikk, ordlæring og fortellerferdigheter). Dette gjelder alle, også personer som bruker ASK.

- Motiverende bøker
- Bøker med tema fra lærestoff
- Lærer plukker ut bøker
- Elev plukker ut bøker

Ordlæring

- Ordlæring har stor betydning for både i forhold til språk og skriftspråk
- Sammenheng mellom vokabular og avkodingsferdigheter
- Skriftspråklige aktiviteter øker ordlæringen
- I hver aktivitet med ordlæring, gi mange muligheter til å:
 - Se det, Høre det, Analysere det, Bruke det

Motivasjon

- Personen bør få se egen utvikling (suksess)
- Lærestoffet må være lett nok
- Start med det personen liker
- Tilpass bøker som er interessante for den enkelte
- Hva er målet med aktiviteten? (bevisstgjøring)
- Dialogen

Hva forteller personer selv?

- Motivasjon og forventninger i miljøet til skriftspråklige ferdigheter
- Intensive input over lengre perioder
- Bruk av lesing, skriving, staving og kommunikasjon på tvers av fag og aktiviteter
- Tid nok til å lære
- Dialogen og samhandling med lærer

Reading and Writing the Four Blocks Way (Karen Ericson)

Selvvalgt lesing

Mål er å øke:

- Språkforståelse
- Ferdigheter i valg av interessant lesestoff
- Leseforståelse
- Ferdighet i å uttrykke språk

Aktivitet:

- Lærer leser høyt
- Uavhengig, selvstendig og selvvalgt lesing
- Tid til å dele leseerfaringer

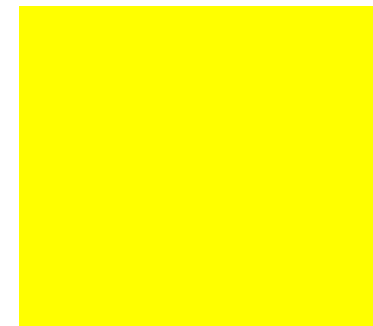
Leseforståelse

Mål er å øke:

- Muntlige ordforråd og økt forståelse knyttet til bakgrunnskunnskap
- Bruk av ulike lesestrategier i ulike tekster
- Lese flytende gjennom repetert lesing

Aktivitet:

- Aktiviteter før lesingen
- Aktiviteter under lesing
- Aktiviteter etter lesing

Skriving

Målet er å øke:

- Uavhengige skriveferdigheter
- Skriftlige språkferdigheter i sitt eget tempo
- Uttrykke sine språkferdigheter ved å dele det de har skrevet

Aktiviteter:

- Modellering av skriving
- Personen skriver selv om selvvalgte emner og drøfter med lærer (1-1)
- Deling av skriving i små eller store grupper

Arbeid med ord

Målet er å øke:

- Gjenkjennelse av høyfrekvente ord
- Avkoding og skrivemåte av ord

Aktiviteter:

- Ordbank
- Avkoding og staving
- Rime, lese og skriveaktiviteter
- Å lage og sortere ord
- Bruk av ordmønster

Individuelle tilpasninger

- ▶ Kommunikasjon
- ▶ Kognisjon
- ▶ Motorikk
- ▶ Sanser
- ▶ Oppmerksomhet
- ▶ Motivasjon

Hvordan tilpasse til læreplanen og klassens tema?

Den bor: Marianegropen

Hvor farlig: Veldig farlig hvis du plager den.

Lengde: 200cm :minste størrelse 30cm

Brede: 65cm :minste brede 15cm

Vekt: 150kg

Spiser: Fisk, sand og koraller.

The potet nuts

Edvard Nikolaj, Mazin, Siver

Tobias
Fra Østbyen skole

<https://www.statped.no/alternativ--supplerende-kommunikasjon-ask/ask/literacy/#metode-for-en-helhetligskriftsprakopplaring>